

de ki mi

Yaygın Yazım Yanlışlarından
Kaçınma Kılavuzu

Rüstem Kurtoğlu

h₂o kitap

Aralık 2024 - İstanbul

Rüstem Kurtoğlu

1954'te Kayseri-Develi-Köseler'de doğdu. İlkokulu Köseler'de, ortaokulu Kırklareli-Babaeski ve Develi'de okudu. Kırşehir Öğretmen Okulu'ndan Ankara Yüksek Öğretmen Okulu Hazırlık Lisesi'ne geçti. 1972'de Ankara Yüksek Öğretmen Okulu'nda başladığı yükseköğrenimini, 1976'da Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Yeni Türk Edebiyatı Kürsüsü'nde tamamladı.

Afyonkarahisar-Sandıklı Lisesi'nde ve Kuleli Askeri Lisesi'nde Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenliği yaptıktan sonra; 1983 yılında Öğretmen Teğmen rütbesiyle İstanbul-Heybeliada-Deniz Lisesi Komutanlığı'na Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni olarak atandı. Deniz Lisesi'nde, 2007 yılında, Öğretmen Albay rütbesinden emekli oluncaya kadar, Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği ve Edebiyat Grup Başkanlığı yaptı. Dil ve edebiyat çalışmalarını sürdürmekte olan Rüstem Kurtoğlu, Dil Derneği üyesidir.

Yayımlanmış ve yayımlanacak yapıtları:

Öğrenci Ödev Kılavuzu,

İstanbul, Deniz Lisesi Komutanlığı Basımevi, 1993.

Öğretmen Ödev Kılavuzu,

İstanbul, Deniz Lisesi Komutanlığı Basımevi, 1993.

Verimli Ders Çalışma Yöntemleri,

İstanbul, Deniz Lisesi Komutanlığı Basımevi, 1994.

Hazırlıksız Konuşma Kılavuzu,

İstanbul, Deniz Lisesi Komutanlığı Basımevi, 1996.

Verimli Ders Çalışma ve Öğrenme Kılavuzu,

İstanbul, Deniz Lisesi Komutanlığı Basımevi, 1999.

Denizlerin Türkiyem,

İstanbul, Toroslu Kitaplığı, 2016.

Edebiyat Eğitime Giriş (yayıma hazırlanıyor)

de ki mi

Yaygın Yazım Yanlışlarından Kaçınma Kılavuzu

Rüstem Kurtoğlu

h₂o kitap

h₂o kitap – 193

Türkçe Dilbilim dizisi - 1

de ki mi

Yaygın Yazım Yanlışlarından Kaçınma Kılavuzu

Rüstem Kurtoğlu

ISBN 978-625-6058-04-0

© Rüstem Kurtoğlu. Tüm hakları ®h₂o yayıncılık ve iletişim hizmetleri
Ltd. Şti,'ne aittir, hiçbir yolla işlenemez, çoğaltılamaz ve kopyalanamaz.

1. Baskı, h₂o kitap, Aralık 2024

Yayıma hazırlayan Kemal Güzelsin

Son okuma Adil İzci, Boray Biçer

Kapak Sevil Tarla

Sayfa düzeni Duru Su, Kemal Güzelsin, Aydın Sağlam

Baskı ve Cilt Ceylan Matbaası - Hüseyin Gültepe

Davutpaşa Cad. Güven İş Merkezi,

83/317 Zeytinburnu/İstanbul

Matbaa Sertifika No 75144

h₂o yayıncılık ve iletişim hizmetleri ltd. Şti.

19 Mayıs Mahallesi, Sultan Sokak, No: 16-18/61 Kadıköy/İstanbul

Tel: 0216 428 8225 Yayıncı Sertifika No 45352

[www. h2okitap. com](http://www.h2okitap.com)

[www. twitter. com/h2okitap](https://www.twitter.com/h2okitap)

[www. facebook. com/H2o](https://www.facebook.com/H2o)

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR *xxiii*

ÖNSÖZ *xxv*

A. GİRİŞ *xxv*

B. BU ÇALIŞMANIN

KONUSU, AMACI VE HEDEF KİTLESİ *xxvi*

1. Bu Kitabın Konusu:

3 Sözcük: de, ki, mi; 2 Ek: -de, -ki. *xxvi*

2. Bu Kitabın Amacı *xxvii*

3. Bu Kitabın Hedef Kitlesi *xxvii*

C. BU ÇALIŞMA İLE YAPILAN İYİLEŞTİRMELER VE
BU İYİLEŞTİRMELERİN YAZIM ÖĞRETİMİNE
KATKILARI *xxviii*

1. Yeni Yazım Konuları Ekleme *xxviii*

a. Eklenen Yeni Yazım Konuları *xxviii*

b. Yeni Yazım Konularının Ekleniş Gerekçesi *xxix*

(1) Çok Görevli “ile” Sözcüğü *xxix*

(2) Çok Görevli “ancak” Sözcüğü *xxix*

(3) Çok Görevli “de” Sözcüğü *xxix*

(4) Çok Görevli “ki” Sözcüğü *xxix*

(5) Çok Görevli “mi” Sözcüğü *xxxi*

c. “Türkçedeki Çok Görevli Sözcükler”

Konusunun Göz Ardı Edilmesinin

Yazım Öğretiminde Yarattığı Sorunlar *xxxi*

ç. Eklenen Yeni Yazım Konularının

Yazım Öğretimine Katkısı *xxxi*

2. Yazım Konularının Kavram Ölçeğinde İnceleme *xxxi*

3. “mi Soru Eki” Konusuna Açıklık Getirme *xxxi*

4. Yazım Öğretimini Sözlükle Destekleme *xxxi*

5. Yazım Öğretimini Edebiyatla İlişkilendirme *xxxi*

Ç. SONUÇ *xxxi*

I. BÖLÜM: “de” BAĞLACI 3

A. “de” BAĞLACINA GİRİŞ 3

1. “de” Bağlacının Kökeni 3
2. “de” Bağlacının Görevleri 4

B. “de” BAĞLACININ TÜMCELERDEKİ GÖREVLERİ 4

1. “de” Bağlacının Bağımlı Sıralı Tümcelerdeki Görevleri 4
 - a. “fakat, ama, lakin, ancak, yalnız” Bağlaçlarının Yerini Tutan “de” Bağlacı 6
 - b. “ve” Bağlacının Yerini Tutan “de” Bağlacı 7
 - c. “bu nedenle, onun için” Bağlaçlarının Yerini Tutan “de” Bağlacı 7
 - ç. Açıklama Noktası (:)’nin Yerini Tutan “de” Bağlacı 7
 - d. Birincisinin Yeter Sayıldığı, İkincisinin Önemsiz Görüldüğü İki Tümceyi Bağlayan “de” Bağlacı 7
 - e. “Yerine” Anlamı Veren “de” Bağlacı 8
 - f. İkincisi, Birincisinden Hemen Sonra Yapılacak İki Tümceyi Bağlayan “de” Bağlacı 8
 - g. Birincisi, İkincisinin Belirteç Tümleci Görevini Yüklendiği İki Tümceyi Bağlayan “de” Bağlacı 8
 - ğ. Birincisi, İkincisinin Nesnesi Görevini Yüklendiği İki Tümceyi Bağlayan “de” Bağlacı 9
 - h. Birinci Tümcedeki Koşul Anlamını Tersyüz Eden “de” Bağlacı 9
2. “de” Bağlacının Kesik Tümcelerdeki Görevleri 10

C. “de” BAĞLACININ BAĞLAÇ ÖBEKLERİNDEKİ GÖREVLERİ 11

1. Bağlaç Öbeğine, “Süreklilik” Anlamı Katan “de” Bağlacı 11
2. Bağlaç Öbeğine, “Çokluk/Abartma” Anlamı Katan “de” Bağlacı 11
3. Bağlaç Öbeğine, “Kuvvetli İstek, Direnme, Üsteleme” Anlamları Katan “de” Bağlacı 12

Ç. “de” BAĞLACININ ANLAM ÖZELLİKLERİ 12

1. “de” Bağlacının Anlamı ve Tümcenin Yapısındaki Yeri 12
2. “de” Bağlacının Tümcelere Kattığı Anlam Ayırtıları 13
 - a. Tümcelere, “Beğenme” Anlamı Katan “de” Bağlacı 13
 - b. Tümcelere, “Yakınma” Anlamı Katan “de” Bağlacı 13
 - c. Tümcelere, “Azarlama, Paylama, Kızma”
Anlamları Katan “de” Bağlacı 13
 - ç. Tümcelere, “Korkutma, Gözdağı, Tehdit” Anlamları
Katan “de” Bağlacı 13
 - d. Tümcelere, “Küçümseme” Anlamı Katan
“de” Bağlacı 14
 - e. Tümcelere, “Yalvarma” Anlamı Katan
“de” Bağlacı 14
 - f. Tümcelere, “Dargınca Alay ve Umutsuzluk” Anlamları
Katan “de” Bağlacı 14

D. “de” BAĞLACININ VURGUSU 14

E. “de” BAĞLACININ YAZIMI 15

1. “de” Bağlacının Bağımlı Sıralı Tümcelerdeki Yazımı 15
2. “de” Bağlacının Kesik Tümcelerdeki Yazımı 16
3. “de” Bağlacının Bağlaç Öbeklerindeki Yazımı 16
4. “de” Bağlacı ve Büyük Ünlü Uyumu 17
5. “de” Bağlacı ve Ünsüz Uyumu 17
 - a. “ç” Sert Ünsüzüyle Biten Bir Sözcük ile “de”
Bağlacının Yazımı 17
 - b. “k” Sert Ünsüzüyle Biten Bir Sözcük ile “de”
Bağlacının Yazımı 18
 - c. “p” Sert Ünsüzüyle Biten Bir Sözcük ile “de”
Bağlacının Yazımı 18
 - ç. “t” Sert Ünsüzüyle Biten Bir Sözcük ile “de”
Bağlacının Yazımı 19
 - d. “s” Sert Ünsüzüyle Biten Bir Sözcük ile “de”
Bağlacının Yazımı 19
 - e. “ş” Sert Ünsüzüyle Biten Bir Sözcük ile “de”
Bağlacının Yazımı 19

II. BÖLÜM: “de” İLGEÇİ 21

A. “de” İLGEÇİNE GİRİŞ 21

1. “de” İlgecinin Kökeni 21
2. “de” İlgecinin Görevleri 22

B. “de”li İLGEÇ ÖBEĞİ 23

1. “de”li İlgeç Öbeğinin Tanımı 23
2. “de”li İlgeç Öbeğinin Öğeleri 23
3. “de”li İlgeç Öbeğinin Kuruluş Özellikleri 25
 - a. Tamlananı Bir Sözcük Türünden Oluşan “de”li İlgeç Öbekleri 25
 - (1) Tamlananı Addan Oluşan “de”li İlgeç Öbeği 25
 - (2) Tamlananı Adıldan Oluşan “de”li İlgeç Öbeği 25
 - (3) Tamlananı Belirteçten Oluşan “de”li İlgeç Öbeği 26
 - (4) Tamlananı Bağlaçtan Oluşan “de”li İlgeç Öbeği 27
 - (5) Tamlananı Eylemden Oluşan “de”li İlgeç Öbeği 27
 - (6) Tamlananı Eylemsiden Oluşan “de”li İlgeç Öbeği 27
 - b. Tamlananı Bir Sözcük Öbeğinden Oluşan “de”li İlgeç Öbekleri 28
 - (1) Tamlananı Belirtili Ad Tamlamasından Oluşan “de”li İlgeç Öbekleri 28
 - (2) Tamlananı Belirtisiz Ad Tamlamasından Oluşan “de”li İlgeç Öbekleri 28
 - (3) Tamlananı Sıfat Tamlamasından Oluşan “de”li İlgeç Öbekleri 29
 - (4) Tamlananı İlgeç Öbeğinden Oluşan “de”li İlgeç Öbekleri 29
 - (5) Tamlananı Bağlaç Öbeğinden Oluşan “de”li İlgeç Öbekleri 30
 - (6) Tamlananı Adeylem Öbeğinden Oluşan “de”li İlgeç Öbekleri 30
 - (7) Tamlananı Sıfateylem Öbeğinden Oluşan “de”li İlgeç Öbekleri 30
 - (8) Tamlananı Belirteçylem Öbeğinden Oluşan “de”li İlgeç Öbekleri 31
4. “de”li İlgeç Öbeklerinin Tümce Ögesi Olarak Görevleri 31
 - a. “de”li İlgeç Öbeğinden Özne 31

b. “de”li İlgeç Öbeğinden Nesne	32
c. “de”li İlgeç Öbeğinden Dolaylı Tümleç	33
ç. “de”li İlgeç Öbeğinden Belirteç Tümleci	34
d. “de”li İlgeç Öbeğinden Yüklem	35
C. “de” İLGEÇİNİN ANLAM ÖZELLİKLERİ	35
1. “de” İlgecinin Anlam Genişletme İşlevi	35
2. “de” İlgecinin Anlam Pekiştirme İşlevi	37
a. Tümce Öğelerinin Anlamını Pekiştiren “de” İlgeci	37
(1) Öznelerin Anlamını Pekiştiren “de” İlgeci	37
(2) Yüklemlerin Anlamını Pekiştiren “de” İlgeci	37
(3) Nesnelerin Anlamını Pekiştiren “de” İlgeci	38
(4) Dolaylı Tümleçlerin Anlamını Pekiştiren “de” İlgeci	38
(5) Belirteç Tümleçlerinin Anlamını Pekiştiren “de” İlgeci	39
b. Sözcük Öbeklerinin Anlamını Pekiştiren “de” İlgeci	39
(1) Belirtili Ad Tamlamalarında Tamlayanın Anlamını Pekiştiren “de” İlgeci	39
(2) Sıfat Tamlamalarında Tamlayanın Anlamını Pekiştiren “de” İlgeci	40
(3) Eylem Öbeklerinde İlk Öğenin Anlamını Pekiştiren “de” İlgeci	40
c. Bağlaçların Anlamını Pekiştiren “de” İlgeci	40
Ç. “de” İLGEÇİNİN VURGUSU	42
D. “de” İLGEÇİNİN YAZIMI	42
1. Tamlananı Bir Sözcükten Oluşan “de”li İlgeç Öbeklerinin Yazımı	42
2. Tamlananı Bir Sözcük Öbeğinden Oluşan “de”li İlgeç Öbeklerinin Yazımı	43
3. Tamlananı Bir Özel Addan Oluşan “de”li İlgeç Öbeklerinin Yazımı	43
4. Tamlananı Bir San Öbeğinden Oluşan “de”li İlgeç Öbeklerinin Yazımı	44
5. “de” İlgeci ve Büyük Ünlü Uyumu	44
6. “de” İlgeci ve Ünsüz Uyumu	45
a. “ç” Sert Ünsüzüyle Biten Bir Sözcük ile “de” İlgecinin Yazımı	45

b. “k” Sert Ünsüzüyle Biten Bir Sözcük ile “de” İlgecinin Yazımı	46
c. “p” Sert Ünsüzüyle Biten Bir Sözcük ile “de” İlgecinin Yazımı	46
ç. “t” Sert Ünsüzüyle Biten Bir Sözcük ile “de” İlgecinin Yazımı	47
d. “f” Sert Ünsüzüyle Biten Bir Sözcük ile “de” İlgecinin Yazımı	48
e. “h” Sert Ünsüzüyle Biten Bir Sözcük ile “de” İlgecinin Yazımı	48
f. “s” Sert Ünsüzüyle Biten Bir Sözcük ile “de” İlgecinin Yazımı	49
g. “ş” Sert Ünsüzüyle Biten Bir Sözcük ile “de” İlgecinin Yazımı	49

III. BÖLÜM: “-de” EKİ 51

A. “-de” EKİNE GİRİŞ 51

1. “-de” Ekinin Kökeni	51
2. “-de” Ekinin Tanımı	52
3. “-de” Ekinin Görevleri	52

B. “-de” EKİNİN TÜMCE ÖĞELERİNDEKİ GÖREVLERİ 54

1. “-de” Ekli Dolaylı Tümleçler	54
a. Eklendiği Sözcükleri, Tümcenin Dolaylı Tümleci Yapan “-de” Eki	54
b. Eklendiği Sözcük Öbeklerini, Tümcenin Dolaylı Tümleci Yapan “-de” Eki	55
(1) Eklendiği Sıfat Tamlamasını, Tümcenin Dolaylı Tümleci Yapan “-de” Eki	55
(2) Eklendiği Belirtili Ad Tamlamasını, Tümcenin Dolaylı Tümleci Yapan “-de” Eki	56
(3) Eklendiği Belirtisiz Ad Tamlamasını, Tümcenin Dolaylı Tümleci Yapan “-de” Eki	57
(4) Eklendiği Adeylem Öbeğini, Tümcenin Dolaylı Tümleci Yapan “-de” Eki	57
(5) Eklendiği Öteki Sözcük Öbeklerini, Tümcenin Dolaylı Tümleci Yapan “-de” Eki	57

c. Eklendiği Sözcükleri, Eylemsi Öbeklerinin Dolaylı Tümlenci Yapan “-de” Eki	58
ç. Eklendiği Sözcük Öbeklerini, Eylemsi Öbeklerinin Dolaylı Tümlenci Yapan “-de” Eki	59
2. “-de” Ekli Zaman Belirteci Tümlerleri	60
a. Eklendiği Sözcükleri, Tümlenin Zaman Belirteci Tümlenci Yapan “-de” Eki	60
b. Eklendiği Sözcük Öbeklerini, Tümlenin Zaman Belirteci Tümlenci Yapan “-de” Eki	60
(1) Eklendiği Sıfat Tamlamasını, Tümlenin Zaman Belirteci Tümlenci Yapan “-de” Eki	61
(2) Eklendiği Belirtili Ad Tamlamasını, Tümlenin Zaman Belirteci Tümlenci Yapan “-de” Eki	61
(3) Eklendiği Belirtisiz Ad Tamlamasını, Tümlenin Zaman Belirteci Tümlenci Yapan “-de” Eki	62
(4) Eklendiği Sayı Öbeğini, Tümlenin Zaman Belirteci Tümlenci Yapan “-de” Eki	62
(5) Eklendiği Sıfateylem Öbeğini, Tümlenin Zaman Belirteci Tümlenci Yapan “-de” Eki	62
c. Eklendiği Sözcükleri, Eylemsi Öbeklerinin Zaman Belirteci Tümlenci Yapan “-de” Eki	63
ç. Eklendiği Sözcük Öbeklerini, Eylemsi Öbeklerinin Zaman Belirteci Tümlenci Yapan “-de” Eki	63
3. “-de” Ekli Nitelik Belirteci Tümlerleri	64
a. Eklendiği Sözcükleri, Tümlenin Nitelik Belirteci Tümlenci Yapan “-de” Eki	64
b. Eklendiği Sözcük Öbeklerini, Tümlenin Nitelik Belirteci Tümlenci Yapan “-de” Eki	64
c. Eklendiği Sözcük Öbeklerini, Eylemsi Öbeklerinin Nitelik Belirteci Tümlenci Yapan “-de” Eki	65
4. “-de” Ekli Nicelik Belirteci Tümlerleri	65
a. Eklendiği Sözcükleri ya da Sözcük Öbeklerini, Tümlenin Nicelik Belirteci Tümlenci Yapan “-de” Eki	65
b. Eklendiği Sözcük Öbeklerini, Eylemsi Öbeklerinin Nicelik Belirteci Tümlenci Yapan “-de” Eki	66
5. “-de” ekli Yüklem	66

C. “-de” EKİNİN SÖZCÜK ÖBEKLERİNDEKİ GÖREVLERİ 67

1. “-de” Ekinin Sıfat Tamlamalarındaki Görevleri 67
 - a. Eklendiği Sözcüğü,
Sıfat Tamlamasının Sıfatı Yapan “-de” Eki 67
 - b. Eklendiği Sözcük Öbeğini,
Sıfat Tamlamasının Sıfat Öbeği Yapan “-de” Eki 67
2. “-de” Ekinin Bulunma Öbeklerindeki Görevi 68

Ç. “-de” EKİNİN VURGUSU 69

D. “-de” EKİNİN YAZIMI 70

1. Sözcüklerin Sonuna Gelen “-de” Ekinin Yazımı 70
2. Sözcük Öbeklerinin Sonuna Gelen “-de” Ekinin Yazımı 71
3. Özel Adların Sonuna Gelen “-de” Ekinin Yazımı 72
4. Tarihlerin Sonuna Gelen “-de” Ekinin Yazımı 73
5. Saatlerin Sonuna Gelen “-de” Ekinin Yazımı 73
6. “-de” Eki ve Büyük Ünlü Uyumu 73
7. “-de” Eki ve Ünsüz Uyumu 74
 - a. “ç” Sert Ünsüzüyle Biten Sözcükler ile
“-de” Ekinin Yazımı 74
 - b. “k” Sert Ünsüzüyle Biten Sözcükler ile
“-de” Ekinin Yazımı 75
 - c. “p” Sert Ünsüzüyle Biten Sözcükler ile
“-de” Ekinin Yazımı 75
 - ç. “t” Sert Ünsüzüyle Biten Sözcükler ile
“-de” Ekinin Yazımı 76
 - d. “f” Sert Ünsüzüyle Biten Sözcükler ile
“-de” Ekinin Yazımı 76
 - e. “h” Sert Ünsüzüyle Biten Sözcükler ile
“-de” Ekinin Yazımı 77
 - f. “s” Sert Ünsüzüyle Biten Sözcükler ile
“-de” Ekinin Yazımı 77
 - g. “ş” Sert Ünsüzüyle Biten Sözcükler ile
“-de” Ekinin Yazımı 77

IV. BÖLÜM: “ki” BAĞLACI

79

- A. “ki” BAĞLACINA GİRİŞ 79
1. “ki” Bağlacının Kökeni 79
 2. “ki” Bağlacının Görevleri 80
- B. “ki” BAĞLACININ TÜMCELERDEKİ GÖREVLERİ 81
1. “ki” Bağlacının İlgili Tümcelerindeki Görevi 81
 - a. Yardımcı Tümceden Özne 81
 - b. Yardımcı Tümceden Nesne 82
 - (1) Yardımcı Tümceden Belirtili Nesne 82
 - (2) Yardımcı Tümceden Belirtisiz Nesne 82
 - c. Yardımcı Tümceden Dolaylı Tümleş 83
 - ç. Yardımcı Tümceden Amaç Belirteci Tümleci 83
 - d. Yardımcı Tümceden Tamlayan 84
 2. “ki” Bağlacının Bağımlı Sıralı Tümcelerdeki Görevleri 84
 - a. Anlamca Güçlendirilmiş Bir Savı,
Açıklayıcısına Bağlayan “ki” Bağlacı 85
 - b. Açıklama Noktası (:) Görevinde Kullanılan
“ki” Bağlacı 86
 - c. Olağan Durumdan Şaşılmalı Duruma Geçişini Sağlayan
“ki” Bağlacı 88
 - ç. Tümceler Arasında “Neden-Sonuç/Neden-Kanıt” İlişkisi
Kuran “ki” Bağlacı 88
 - d. İki Tümceyi, “Karşıtlık, Uyuşmazlık” Anlamı Vererek
Bağlayan “ki” Bağlacı 89
 - e. “Öyle ki” Bağlacıyla Anlamdaş Olan “ki” Bağlacı 89
 - f. Birinci Tümceyi İkinci Tümcenin Herhangi Bir Ögesi
Olarak Bağlayan “ki” Bağlacı 90
 3. “ki” Bağlacının Kesik Tümcelerdeki Görevi 90
 - a. “ki” Bağlaçlı Düz Kesik Tümceler 90
 - b. “ki” Bağlaçlı Devrik Kesik Tümceler 91
 4. “ki” Bağlacının Ayrık Tümcelerindeki Görevleri 92
 - a. Başında “ki” Bağlacı Bulunan Aratümceler 92
 - b. Sonunda “ki” Bağlacı Bulunan Aratümceler 93
 5. “ki” Bağlacının Açıklamalı Sıralı Tümcelerdeki Görevi 93

C. “ki” BAĞLACININ BAĞLAÇ ÖBEKLERİNDEKİ GÖREVİ 94

Ç. “ki” BAĞLACININ VURGUSU 94

D. “ki” BAĞLACININ YAZIMI 95

1. “ki” Bağlacının İlgili Tümcelerindeki Yazımı 95
2. “ki” Bağlacının Bağımlı Sıralı Tümcelerdeki Yazımı 96
 - a. Küçük Harfle Başlayan “ki” Bağlacı 96
 - b. Büyük Harfle Başlayan “ki” Bağlacı 97
3. “ki” Bağlacının Kesik Tümcelerdeki Yazımı 97
4. “ki” Bağlacının Ayrışık Tümcelerindeki Yazımı 98
 - a. Başında “ki” Bağlacı Bulunan Aratümcelerinde Yazımı 98
 - b. Sonunda “ki” Bağlacı Bulunan Aratümcelerinde Yazımı 98
5. “ki” Bağlacının Açıklamalı Sıralı Tümcelerdeki Yazımı 99
6. “ki” Bağlaçlı Kalıplaşmış, Öbekleşmiş Bağlaçların Yazımı 99
7. “ki” Bağlaçlı Bileşmiş, Kaynaşmış Bağlaçların Yazımı 101
8. “ki” Bağlaçlı Kalıplaşmış, Öbekleşmiş Belirteçlerin Yazımı 101
9. “ki” Bağlaçlı Bileşmiş, Kaynaşmış Belirteçlerin Yazımı 102

V. BÖLÜM: “ki” İLGEÇİ 103

A. “ki” İLGEÇİNE GİRİŞ 103

1. “ki” İlgecinin Kökeni 103
2. “ki” İlgecinin Görevleri 104
 - a. “ki” İlgecinin Sözcük ve Sözcük Öbekleri ile Kurduğu İlişkilerden Kaynaklanan Görevleri 104
 - b. “ki” İlgecinin Tümcelerle Kurduğu İlişkilerden Kaynaklanan Görevleri 105

B. “ki”li İLGEÇ ÖBEĞİ 105

1. “ki”li İlgeç Öbeğinin Tanımı 105
2. “ki”li İlgeç Öbeğinin Öğeleri 106
3. “ki”li İlgeç Öbeğinin Kuruluş Özellikleri 107
 - a. Tamlananı Bir Sözcük Türüne Dayanan “ki”li İlgeç Öbekleri 107
 - (1) Tamlananı Ada Dayanan “ki”li İlgeç Öbekleri 107
 - (2) Tamlananı Adıla Dayanan “ki”li İlgeç Öbekleri 107
 - b. Tamlananı Bir Sözcük Öbeğine Dayanan “ki”li İlgeç Öbekleri 108

(1) Tamlananı Sıfat Tamlamasına Dayanan “ki”li İlgeç
Öbekleri	108
(2) Tamlananı Belirtili Ad Tamlamasına Dayanan
“ki”li İlgeç Öbekleri	108
(3) Tamlananı San Öbeğine Dayanan
“ki”li İlgeç Öbekleri	109
(4) Tamlananı Bağlaç Öbeğine Dayanan
“ki”li İlgeç Öbekleri	109
4. “ki”li İlgeç Öbeklerinin Tümce Ögesi Olarak Görevleri	109
a. “ki”li ilgeç Öbeğinden Özne	109
b. “ki”li ilgeç Öbeğinden Nesne	110
c. “ki”li ilgeç Öbeğinden Dolaylı Tümleş	110
ç. “ki”li İlgeç Öbeğinden Belirteç Tümleci	111

C. “ki” İLGECİNİN TÜMCELER ÜZERİNDE YARATTIĞI ANLAM AYIRTILARI 111

1. “ki” İlgecinin Soru Tümcelerinde Yarattığı Anlam Ayırtıları 111
 - a. Soru Tümcelerine, “Şaşma” Anlamı Katan
“ki” İlgeci 111
 - b. Soru Tümcelerine, “Övgü” Anlamı Katan
“ki” İlgeci 112
 - c. Soru Tümcelerine, “Yakınma” Anlamı Katan
“ki” İlgeci 112
 - ç. Soru Tümcelerine, “Olumsuzluk” Anlamı Katan
“ki” İlgeci 112
 - d. Soru Tümcelerine, “Beğenmeme” Anlamı Katan
“ki” İlgeci 112
 - e. Soru Tümcelerine, “Şikayet” Anlamı Katan
“ki” İlgeci 113
 - f. Soru Tümcelerine, “Kuşku-Kaygı” Anlamları Katan
“ki” İlgeci 113
2. “ki” İlgecinin Olumsuz Tümcelerde Yarattığı Anlam Ayırtıları 113
 - a. Olumsuz Tümcelere, “Şaşma” Anlamı Katan
“ki” İlgeci 114
 - b. Olumsuz Tümcelere, “Övgü” Anlamı Katan
“ki” İlgeci 114

- c. Olumsuz Tümcelere, “Yakınma” Anlamı Katan “ki” İlgeci 114
- ç. Olumsuz Tümcelerde, “Olumsuzluk” Anlamını Pekiştiren “ki” İlgeci 114
- d. Olumsuz Tümcelere, “Beğenmeme” Anlamı Katan “ki” İlgeci 115
- e. Olumsuz Tümcelere, “Duraksama (Tereddüt)” Anlamı Katan “ki” İlgeci 115

Ç. “ki” İLGEÇİNİN VURGUSU 115

D. “ki” İLGEÇİNİN YAZIMI 116

- 1. Tamlananı Bir Sözcükten Oluşan “ki”li ilgeç Öbeklerinin Yazımı 116
- 2. Tamlananı Bir Sözcük Öbeğinden Oluşan “ki”li ilgeç Öbeklerinin Yazımı 117
- 3. Soru Tümcelerinden Sonra Gelen “ki” İlgecinin Yazımı 117
- 4. Olumsuz Tümcelerden Sonra Gelen “ki” İlgecinin Yazımı 118

VI. BÖLÜM: “ki” EKİ 119

A. “-ki” EKİNE GİRİŞ 119

- 1. “-ki” Ekinin Kökeni 119
- 2. “-ki” Ekinin (İlişkinlik Eki) Tanımı 120
- 3. “-ki” Ekinin Görevleri 121
 - a. “-ki” Ekinin Sözcükler Üzerindeki Görevleri 121
 - b. “-ki” Ekinin Sözcük Öbekleri Üzerindeki Görevleri 121

B. “-ki” EKİNİN

SIFAT TAMLAMALARINDAKİ GÖREVLERİ 121

- 1. Yalın Durumdaki Sözcüklerin “-ki” Ekiyle Sıfatlaştırılması 121
- 2. Bulunma Durumundaki Sözcüklerin “-ki” Ekiyle Sıfatlaştırılması 122
- 3. “-ki” Ekiyle Sıfatlaştırılmış Sözcüklerin Adlaştırılması 123
- 4. Adlaştırılmış “-ki”li Sıfatların Tümce Ögesi Olarak Görevleri 124

a. Adlaştırlılmış “-ki”li Sıfatlardan Özne	124
b. Adlaştırlılmış “-ki”li Sıfatlardan Nesne	124
c. Adlaştırlılmış “-ki”li Sıfatlardan Dolaylı Tümleş	124
5. Adlaştırlılmış “-ki”li Sıfatların	
Sözcük Öbeklerindeki Görevleri	124
a. Adlaştırlılmış “-ki”li Sıfatların	
Belirtili Ad Tamlamalarındaki Görevi	124
b. Adlaştırlılmış “-ki”li Sıfatların	
İlgeç Öbeklerindeki Görevi	125

C. “-ki” EKİNİN

BELİRTİLİ AD TAMLAMALARINDAKİ GÖREVLERİ 125

1. Belirtili Ad Tamlamalarında, Tamlayanın	
“-ki” Ekiyle Adlaştırılması	125
2. Adlaştırlılmış “-ki”li Tamlayanların	
Tümce Ögesi Olarak Görevleri	126
a. Adlaştırlılmış “-ki”li Tamlayanlardan Yükleme	126
b. Adlaştırlılmış “-ki”li Tamlayanlardan Özne	127
c. Adlaştırlılmış “-ki”li Tamlayanlardan Nesne	127
ç. Adlaştırlılmış “-ki”li Tamlayanlardan Dolaylı Tümleş	127
3. Adlaştırlılmış “-ki”li Tamlayanların	
Sözcük Öbeklerindeki Görevleri	128
a. Adlaştırlılmış “-ki”li Tamlayanların	
Belirtili Ad Tamlamalarındaki Görevi	128
b. Adlaştırlılmış “-ki”li Tamlayanların	
İlgeç Öbeklerindeki Görevi	128

Ç. İLİŞKİNLİK ÖBEĞİ 129

1. İlişkinlik Öbeğinin Tanımı	129
2. İlişkinlik Öbeğinin Öğeleri	130
a. İlişkinlik Öbeğinin Kurucu Öğeleri	130
(1) Birinci Ögesi, Yalın Durumdaki Bir Sözcük Öbeğinden Oluşan İlişkinlik Öbekleri	130
(2) Birinci Ögesi, Bulunma Durum Eki Almış Bir Sözcük Öbeğinden Oluşan İlişkinlik Öbekleri	131
(3) Birinci Ögesi, İlgi Ekini Almış Bir Sözcük Öbeğinden Oluşan İlişkinlik Öbekleri	131
(4) Birinci Ögesi, “-ken” Ekli Belirteçyem Öbeğinden Oluşan İlişkinlik Öbekleri	132

b. İlişkinlik Öbeği Kuran Sözcük Öbekleri	132
(1) Birinci Ögesi Sıfat Tamlamasından Oluşan İlişkinlik Öbekleri	132
(2) Birinci Ögesi Belirtili Ad Tamlamasından Oluşan İlişkinlik Öbekleri	133
(3) Birinci Ögesi Belirtisiz Ad Tamlamasından Oluşan İlişkinlik Öbekleri	134
(4) Birinci Ögesi İlgeç Öbeğinden Oluşan İlişkinlik Öbekleri	134
(5) Birinci Ögesi Belirteçylem Öbeğinden Oluşan İlişkinlik Öbekleri	134
3. İlişkinlik Öbeğinin Görevleri	135
a. İlişkinlik Öbeğinin Sözcük Öbeklerindeki Görevleri	135
(1) İlişkinlik Öbeğinin Sıfat Tamlamalarındaki Görevleri	135
(2) İlişkinlik Öbeğinin İlgeç Öbeklerindeki Görevleri	136
(3) İlişkinlik Öbeğinin Eylemsi Öbeklerindeki Görevleri	136
b. İlişkinlik Öbeğinin Tümce Ögesi Olarak Görevleri	137
(1) İlişkinlik Öbeğinden Yüklem	137
(2) İlişkinlik Öbeğinden Özne	137
(3) İlişkinlik Öbeğinden Nesne	137
(4) İlişkinlik Öbeğinden Dolaylı Tümleş	138
D. “-ki” EKİNİN VURGUSU	138
E. “-ki” EKİNİN YAZIMI	138
1. Sözcüklerin Üzerine Gelen “-ki” Ekinin Yazımı	138
2. Sözcük Öbeklerinin Üzerine Gelen “-ki” Ekinin Yazımı	139
3. “-ki” Ekinin,	
Kendisinden Sonra Gelen Ekler ile İlgili Yazımı	139
a. “-ki” Eki ile Çoğul Ekinin Yazımı	139
b. “-ki” Eki ile Ad Durum Eklerinin Yazımı	140
c. “-ki” Eki ile İyelik Ekinin Yazımı	140
ç. “-ki” Eki ile İlgi Ekinin Yazımı	140
d. “-ki” Eki ile Ekeylem Ekinin Yazımı	140
4. “-ki” Eki ve Büyük Ünlü Uyumu	140
5. “-ki” Eki ve Küçük Ünlü Uyumu	141
a. Küçük Ünlü Uyumuna Uymayan “-ki” Eki	141
b. Küçük Ünlü Uyumuna Uyan “-ki” Eki	141

VII. BÖLÜM: “mi” BAĞLACI 143

A. “mi” BAĞLACINA GİRİŞ 143

1. “mi” Bağlacının Kökeni 143
2. “mi” Bağlacının Görevleri 144

B. “mi” BAĞLACININ TÜMCELERDEKİ GÖREVLERİ 144

1. “mi” Bağlacının Bağimli Sıralı Tümcelerdeki Görevleri 144
 - a. Yükleme Belirli Geçmiş Zaman Kipli Birinci Tümceden Sonra Gelen “mi” Bağlacının Görevleri 144
 - (1) Birinci Tümcayı, İkinci Tümcenin Zaman Belirteci Tümleri Görevine Sokan “mi” Bağlacı 144
 - (2) Birinci Tümcayı, İkinci Tümcenin Neden Belirteci Tümleri Görevine Sokan “mi” Bağlacı 146
 - (3) Birinci Tümcayı, İkinci Tümcenin Koşul Belirteci Tümleri Görevine Sokan “mi” Bağlacı 146
 - b. Yükleme “yok” Sözcüklü Birinci Tümceden Sonra Gelen “mi” Bağlacının Görevi 147
2. “mi” Bağlacının Kesik Tümcelerdeki Görevleri 148

C. “mi” BAĞLACININ BAĞLAÇ ÖBEKLERİNDEKİ GÖREVİ 148

1. “mi” Bağlacının Bağlaç Öbeklerindeki Görevi 148
2. “mi”li Bağlaç Öbeklerinin Görevleri 149
 - a. “mi”li Bağlaç Öbeklerinin Tümce Ögesi Olarak Görevleri 149
 - (1) “mi”li Bağlaç Öbeğinden Yükleme 149
 - (2) “mi”li Bağlaç Öbeğinden Belirteç Tümleri 149
3. “mi”li Bağlaç Öbeklerinin Öteki Sözcük Öbeklerindeki Görevleri 149
 - a. “mi”li Bağlaç Öbeklerinin Sıfat Tamlamalarındaki Görevi 149
 - b. “mi”li Bağlaç Öbeklerinin Bağlaç Öbeklerindeki Görevi 150

Ç. “mi” BAĞLACININ VURGUSU 150

D. “mi” BAĞLACININ YAZIMI 151

1. “mi” Bağlacının Bağimli Sıralı Tümcelerdeki Yazımı 151
2. “mi” Bağlacının Üzerine Gelen Eklerin Yazımı 152

3. “mi” Bağlacının Bağlaç Öbeklerindeki Yazımı 152
4. “mi” Bağlacı ve Büyük Ünlü Uyumu 152
5. “mi” Bağlacı ve Küçük Ünlü Uyumu 153

VIII. BÖLÜM: “mi” İLGEÇİ 155

A. “mi” İLGEÇİNE GİRİŞ 155

1. ”mi” İlgecinin Kökeni 155
2. “mi” İlgecinin Görevi 156

B. “mi”li İLGEÇ ÖBEĞİ 156

1. “mi”li İlgeç Öbeğinin Tanımı 156
2. “mi”li İlgeç Öbeğinin Öğeleri 157
3. “mi”li İlgeç Öbeğinin Kuruluş Özellikleri 158

a. Tamlananı Bir Sözcük Türünden Oluşan

- “mi”li İlgeç Öbekleri 158
- (1) Tamlananı Eylemden Oluşan “mi”li İlgeç Öbekleri 158
 - (2) Tamlananı Addan Oluşan “mi”li İlgeç Öbekleri 158
 - (3) Tamlananı Adlaşmış Sıfattan Oluşan “mi”li İlgeç Öbekleri 159
 - (4) Tamlananı Adıldan Oluşan “mi”li İlgeç Öbekleri 159
 - (5) Tamlananı Belirteçten Oluşan “mi”li İlgeç Öbekleri 159

b. Tamlananı Bir Sözcük Öbeğinden Oluşan

- “mi”li İlgeç Öbekleri 159
- (1) Tamlananı Belirtili Ad Tamlamasından Oluşan “mi”li İlgeç Öbekleri 159
 - (2) Tamlananı Sıfat Tamlamasından Oluşan “mi”li İlgeç Öbekleri 160
 - (3) Tamlananı İlgeç Öbeğinden Oluşan “mi”li İlgeç Öbekleri 160
 - (4) Tamlananı Adeylem Öbeğinden Oluşan “mi”li İlgeç Öbekleri 161
 - (5) Tamlananı Sıfateylem Öbeğinden Oluşan “mi”li İlgeç Öbekleri 161
 - (6) Tamlananı Belirteçylem Öbeğinden Oluşan “mi”li İlgeç Öbekleri 161
 - (7) Tamlananı Eylem Öbeğinden Oluşan “mi”li İlgeç Öbekleri 161

(8) Tamlananı Belirteç Öbeğinden Oluşan

“mi”li İlgeç Öbekleri 162

(9) Tamlananı Deyimden Oluşan “mi”li İlgeç Öbekleri 162

4. “mi”li İlgeç Öbeklerinin Tümce Öğesi Olarak Görevleri 162

a. “mi”li İlgeç Öbeğinden Yüklem 162

b. “mi”li İlgeç Öbeğinden Özne 163

c. “mi”li İlgeç Öbeğinden Nesne 163

ç. “mi”li İlgeç Öbeğinden Dolaylı Tümleç 163

d. “mi”li İlgeç Öbeğinden Belirteç Tümleci 164

5. “mi”li İlgeç Öbeklerinin Öteki Sözcük Öbeklerindeki Görevleri 164

a. “mi”li İlgeç Öbeklerinin Eylem Öbeklerindeki Görevi 164

b. “mi”li İlgeç Öbeklerinin Deyimlerdeki Görevi 165

C. “mi” İLGEÇİNİN TÜMCELER ÜZERİNDE YARATTIĞI ANLAM AYIRTILARI 165

1. Tümcelere, Gerçek Soru Anlamı Katan “mi” İlgeci 165

2. Tümcelere, Sözde Soru Anlamı Katan “mi” İlgeci 166

3. Tümcelere, Kapalı Buyruk Anlamı Katan “mi” İlgeci 166

4. Tümcelere, “İstek Bildirme” Anlamı Katan “mi” İlgeci 167

5. Tümcelere “Şaşma” Anlamı Katan “mi” İlgeci 167

Ç. “mi” İLGEÇİNİN VURGUSU 168

D. “mi” İLGEÇİNİN YAZIMI 168

1. Tamlananı Bir Sözcükten Oluşan

“mi”li İlgeç Öbeklerinin Yazımı 168

2. Tamlananı Bir Sözcük Öbeğinden Oluşan

“mi”li İlgeç Öbeklerinin Yazımı 169

3. Tamlananı Çekimli Bir Eylemden ya da Eylem Soylu Bir Sözcük Öbeğinden Oluşan

“mi”li İlgeç Öbeklerinin Yazımı 169

a. “mi” İlgeci ile Belirsiz Geçmiş Zaman, Şimdiki Zaman, Gelecek Zaman, Geniş Zaman ve Gereklik Kiplerinin Yazımı 170

(1) “mi” İlgeci ile Belirsiz Geçmiş Zaman Kipinin Yazımı 170

(2) “mi” İlgeci ile Şimdiki Zaman Kipinin Yazımı 170

(3) “mi” İlgeci ile Gelecek Zaman Kipinin Yazımı	171
(4) “mi” İlgeci ile Geniş Zaman Kipinin Yazımı	171
(5) “mi” İlgeci ile Gereklik Kipinin Yazımı	172
b. “mi” İlgeci ile Belirli Geçmiş Zaman, Dilek-Koşul, İstek ve Buyruk Kiplerinin Yazımı	173
(1) “mi” İlgeci ile Belirli Geçmiş Zaman Kipinin Yazımı	173
(2) “mi” İlgeci ile Dilek-Koşul Kipinin Yazımı	173
(3) “mi” İlgeci ile İstek Kipinin Yazımı	174
(4) “mi” İlgeci ile Buyruk Kipinin Yazımı	174
c. “mi” İlgecinin 3. Çoğul Kişi Eylemi ile İlgili Yazımı	174
4. Tamlananı Ad Soylu Bir Sözcükten ya da Ad Soylu Bir Sözcük Öbeğinden Oluşan “mi”li İlgeç Öbeklerinin Yazımı	175
5. Tamlananı “var, yok” Sözcüklerinden Oluşan “mi”li İlgeç Öbeklerinin Yazımı	176
6. “mi” İlgeci ve Büyük Ünlü Uyumu	176
7. “mi” İlgeci ve Küçük Ünlü Uyumu	177

ÖZET 179

SÖZLÜK 183

Açıklamalı Sıralı Tümce, Ad, Ad Durumu, Adeylem Öbeği, Adıl, Adıl N’si, Adlaşma, Ad Cümlesi, Ayraç Tümcesi, Bağımlı Sıralı Tümce, Bağımsız Sıralı Tümce, Bağlaç, Bağlaç Öbeği, Belirli Geçmiş Zaman Kipi, Belirsiz Geçmiş Zaman Kipi, Belirteç, Belirteçyolem Öbeği, Belirteç Öbeği, Belirteç Tümlecisi, Belirtili Ad Tamlaması, Belirtisiz Ad Tamlaması, Bulunma Öbeği, Buyruk Kipi, Buyruk Tümcesi, Çoğul Eki, Devrik Tümce, Deyim, Dilek-Koşul Kipi, Dolaylı Tümleç, Düz Tümce, Ek, Ekeylem, Eylem, Eylem Öbeği (Bileşik Eylem), Eylemsi, Eylemsi Öbeği, Eylem Tümcesi, Gelecek Zaman Kipi, Geniş Zaman Kipi, Gereklik Kipi, İkileme, İlgeç, İlgeç Öbeği, İlgî Eki, İlgî Tümcesi, İstek Kipi, İyelik Eki, Kaynaşık Tümce, Kesik Tümce, Kişi Ekleri, Kişi Ekleri Çizelgesi, Koşul Belirteci Tümlecisi, Neden Belirteci Tümlecisi, Nesne, Nicelik Belirteci Tümlecisi, Nitelik Belirteci Tümlecisi, Olumlu Tümce, Olumsuz Tümce, Olumsuzluk Eki, Özel Ad, Özne, San Öbeği, Sayı Öbeği, Sıfat, Sıfateylem Öbeği, Sıfat Öbeği, Sıfat Tamlaması, Soru Tümcesi, Sözcük Öbeği, Şimdiki Zaman Kipi, Tümce, Ünlü, Ünsüz, Vurgu, Yantümce, Yardımcı Tümce, Yükleme, Zaman Belirteci Tümlecisi

ALINTILAR KAYNAKÇASI

265

ANA KAYNAKÇA 281

TEŞEKKÜR

Derin dilbilim dağarı eşliğinde yaptığı değerlendirmeleri ve özenli eleştirileriyle, bu kitabın yetkinleşmesi yolunda çok değerli katkılar sunan, iyi eğitimci, Sayın Hüseyin Dallı'ya;

Eğitimbilimci, felsefeci gözüyle yaptığı ufuk açıcı değerlendirmeleriyle bana sürekli esinler veren, değerli eğitimci dostum, Sayın Dr. Bülent Berkol'a;

Bu kitabın ön, ara ve son okumalarını büyük bir özveriyle yapan, yakın ve yapıcı ilgisini hep yanı başımda gördüğüm yarım yüzyıllık sınıf arkadaşım, ozan-yazar, Sevgili Adil İzci'ye;

Kurgulanışından bitimine dek, bu çalışmanın her evresine unutulmaz katkılarda bulunan, değerli editörüm, Sevgili Kemal Güzel-sin'e;

Kitabın son incelemesini büyük bir sevgiyle ve büyük bir benimseyişle yapan, özenli Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni, Sevgili Boray Biçer'e;

Türkçeye yönelik ilginin giderek azaltılmaya çalışıldığı, Türkçeden kaçışın neredeyse özendirildiği bir zorlu süreçte, Türkçenin sorunları konusunda çok titizlenen, bu kitabı özenle baskıya hazırlayan, değerli yayıncım, Sayın Özcan Özen'e çok çok teşekkür ediyorum.

ÖNSÖZ

A. GİRİŞ

Türkçenin doğru ve güzel kullanıldığı, içerik bakımından doyurucu yazıları okumalara doyamam. Güzel yazıları okumak bir tutkudur bende. İyi yazıları okurken, içimden “Şu yazı bitivermese hemen!” derim hep. Bu güzel yazıların okullarımızda milyonlarca öğrencimize ulaştırıldığını düşünürüm ve düşlerimde, kendimi bir okuma şöleninin mutlu bir katılımcısı olarak bulurum.

Bir de Türkçenin yazım, noktalama ve sözdizimi kuralları gözetilmeden kaleme alınmış, özensiz, düzensiz yazılarla da karşılaştığım olur. Bu tür yazı çiziktirmelerinin yoruculuğunu, özenli okurlar çok iyi bilirler.

Yaşamım boyunca, güzel yazıların iz sürücüsü ve okuyucusu olmaktan büyük keyifler aldım; ilgimi hep güzel yazılar üzerinde yoğunlaştırdım ve doğru yazımı amaçlayan bu çalışmanın kapısını da bu coşkuyla, bu gönüllülükle araladım...

B. ÇALIŞMANIN KONUSU, AMACI VE HEDEF KİTLESİ

1. Bu Kitabın Konusu: 3 Sözcük: de, ki, mi; 2 Ek: -de, -ki

Yazılı anlatımda, sözcüklerin yazımı konusundaki sorunlar öteden beri hep var olagelmıştır. Dilimizdeki yazım sorunlarının çoğu yabancı sözcüklerden kaynaklanmaktadır. Yabancı sözcük kullanımından kaynaklanan yazım sorunları, bu çalışmanın kapsamı dışındadır. Yalnız bu arada Feyza Hepçilingirler'in şu sözüne kulak vermenin de tam sırasıdır:

Bıkmadan yineleyeceğim: Hataların çoğu yabancı sözcüklerde yapılıyorrsa Türkçesini kullanmayı engelleyen nedir? (HEPÇİLİNGİRLER, 287, 2008)

Türkçenin yazım sorunları, 1928'de yeni yazıya geçişimizle birlikte büyük oranda çözülmüş; ancak “de”, “ki”, “mi” sözcükleri ile “-de” ve “-ki” eklerinin yanlış yazılmalarının önü bir türlü alınmamıştır. Türkçede en çok yazım yanlışlığı, bu tek heceli ve eşsesli sözcüklerde ve eklerde görülmektedir. “de”, “ki”, “mi” sözcükleri ek sanıldıkları için bitişik; “-de” ve “-ki” ekleri de sözcük sanıldıkları için ayrı yazılmaktadır.

Türkçenin en yaygın yazım sorunları, bu üç sözcüğün ve iki ekin yanlış yazımlarından kaynaklanmaktadır ve bu kitabın konusunu da; “de”, “ki”, “mi” sözcükleri ile “-de” ve “-ki” eklerinin doğru yazımları oluşturmaktadır.

Melih Cevdet Anday'ın, Türkçe kökenli sözcüklerin yazımları konusundaki şu müthiş saptamasını çok anlamlı ve çok düşündürücü bulurum:

Konuşurken olsun, yazarken olsun, Türkçe sözcüklerde yanlış düşmeyişimiz, ya da düşülen yanlışların çok az oluşu ne öğreticidir. (ANDAY, 35, 1975)

Türkçe söz varlıkları arasında, yazım tuzağına düşülen alan, işte bu dar alandır! Yazıları kirleten, özenli okurları yoran, insandaki okuma keyfini alıp götüren yaygın yazım yanlışları...

Türkçemizin, sürekli kanayan bu küçük, ama çetin yazım sorununa ilgisiz kalamazdım. Önümde, görmezden gelemeyeceğim, geçiştiremeyeceğim sıkı bir sorun duruyordu. İşte bu çalışma, bu küçük dev sorunun üzerine gitme atılımıdır, süregelenleşmiş yaygın yazım yanlışlarını çözme kararlılığıdır.

2. Bu Kitabın Amacı

Sığ bir alanda yapılan, ama çok sık yapılan yazım yanlışlarının yıkıcı sonuçlarından okuru korumak gerekiyordu. Çünkü:

İmla kötüyse, yazılanı sanıldığı kadar anlamıyoruz gerçekte. Zihnimiz okunanları düzeltmekle oyalanıyor. (...) Bozuk imla yüzünden, farkında olmaksızın, düzgün bir imlanın sağlayacağından çok daha geç ve az anlıyoruz. (ALPAY, 51, 2004)

Yazım yanlışlarının duyarlı okurlar üzerindeki şu yıkıcı etkisine bir bakar mısınız:

Özensiz çeviri, rastgele imla, bozuk anlatım... Emanet olmasa, yırtıp atacağım böyle kitabı... (BURHAN, 13.08.2018)

Türk Dili ve Edebiyatı öğretmeni olarak, Türkçenin yazım öğretiminin ne denli önemli olduğunu, yazım yanlışlarının yol açacağı sakıncaların bilincindeydim; yıllarca Türkçenin yazım öğretimini, ders kitaplarının ve yazım kılavuzlarının eşliğinde yürütmeye çalıştım. Tüm çabalarım karşın, öğrenci yazılarında, bu çalışmanın konusu olan yaygın yazım yanlışlarının önünü kesemeyişimi üzümlere gözlendim. Köktenci bir arayışa gereksinim olduğunu için için seziyordum. Eğitimimizin bu süregelen sorununu, içeriden yaşayan birisi olarak gündemime aldım ve bu çalışmayı başlattım.

Bu çalışmada, yaygın yazım yanlışlarının önünü kesmek; okurları, yanlış yazımın sakıncalarından korumak ve doğru yazıma yönlendirmek amaçlanmıştır. Bu kitapta yapılan yenileştirmelere uyulması durumunda, yaygın yazım yanlışlarının önüne geçilebileceği değerlendirilmektedir.

3. Bu Kitabın Hedef Kitle

Nerede, hangi konumda ve görevde olursanız olunuz, kendinizi yazılı iletişimin içinde buluyor, iletişiminizin bir bölümünü yazı üzerinden yürütmeye çalışıyorsunuz. Çağdaş yaşam, yazılı iletişimin payını yukarılara çekiyor; yazmak, yaşamın bir ayrılmazı olarak kendini dayatıyor.

Yazma yolunu seçenlerin sayısındaki olağanüstü artışlar, yazım yanlışlarına da olağanüstü bir ivme kazandırıyor ve yazım yanlışları katlanarak dolaşıma giriyor.

Bu kitap; yazılı iletişime başvuran, kendisini yazma uğraşı içinde bulan, yazma uğraşını iş edinenlerin;